

TASARISI HAZIRLANAN 'TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ' ULUSLARARASI FİRMALARIN İŞİNİ KOLAYLAŞTIRACAK

'Suyu satmanın' zemini hazırlanıyor

İsmail KÜÇÜK

Meteoroloji Müh. Odası Eski Başkanı
ismkck@gmail.com

Su hizmetleri de gıda, petrol ve ilaç sektörlerinde olduğu gibi uluslararası şirketlerce kontrol edilmeye çalışılmaktadır. Uluslararası şirketlerin, kaynaklarını ele geçirmeye çalıştıkları ülkelerin öncelikle yasalarında kendi çıkarlarına olacak şekilde değişiklikler yapılmasını sağladıkları bilinmektedir. Değişikliklerin hepsinin amaç maddesinde kabul görebilir tespitlere yer verilirken, uygulamanın tam tersi olduğu yaşanılarak öğrenilmektedir.

Çevre ve Orman Bakanlığı'nca hazırlanmış olduğu sanılan "Türkiye Su Enstitüsü Kurulmasına Dair Kanun Tasarısı"nın da, diğer kurumların görüşlerinin alınması amacıyla Kasım 2010 tarihinde dağıtım yapılmıştır.

Tasarı neyi öneriyor?

Tasarının genel gerekçesi "Dünya'da homojen bir dağılım göstermeyen sınırlı su kaynaklarının, bölgesel ve küresel çapta değişen iklim şartları, hızla artan nüfus ve buna bağlı olarak hâlihazır su ihtiyacının karşılanması ve gelecek nesillere taşınması için daha etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak üzere tüm dünya devletleri açısından ortak çalışmalar yapılması, müşterek hareket edilmesi zarureti hâsıl olmuştur" diye açıklanmaktadır.

Bu gerekçede, iklim değişimi ve nüfus artışıyla su kaynaklarının etkilenmesine neden olan sorunlara küresel ölçekte çözüm üretecek çalışmalar yapılacağı gibi gösterilmektedir. Oysa suya erişimin zorlaş-

masında, kirletici yükü fazla olan işletmelerin "sanayi yatırımdır" anlayışıyla su kaynakları üzerine yerleştirilerek kirletilmesini görmeyecek, sadece iklim değişimine bağlanması suyun ticarileştirilmesi için seçilen kolaycı yollardan birisidir.

Su Enstitüsü ne yapacak?

Tasarıda verilen görevlere bakıldığında, su ile ilgili koordinasyon için platform oluşturulması ve istatistiki çalışmaların yapılmasının yanı sıra sayılan görevlerden öne çıkan maddeler "Ulusal su sektörü ile uluslararası su sektörünün işbirliği içinde çalışması yönünde arayüz oluşturulması, ulusal ve uluslararası su sektöründe isim yapmış kurum ve kişiler ile gerektiğinde konuyla ilgili projelerde beraber çalışması" olarak belirlenmiştir.

Türkiye'nin su kaynakları üzerine her türlü çalışma ilgili kurum, kuruluşlar ve üniversitelerin yanı sıra birçok uluslararası kuruluşta da mevcuttur. Bilgi ve tecrübe aktarımları su ile ilgili yapılan toplantı, sempozyum ve seminerlerde de sürekli gündeme getirilmektedir. Ancak burada farklı olan durum, kurulmak istenen bu kurumun su ile ilgili çalışmalarını uluslararası su şirketleriyle ortak yapacağına açıklığa

ortaya konulmasıdır. Bu tasarı ile uluslararası şirketlere ulusal su verilerimiz açılacaktır. Fakat her nedense kendi üniversitelerimize ve araştırma kurumlarımıza su verilerimizi neden açmadığımızı sorgulamayız.

Su Enstitüsü'ne ihtiyaç var mı?

Su Enstitüsü'ne verilecek görevlerden daha fazlası Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) başta olmak üzere,

Elektrik İşleri Etüt İdaresi (EİE) Genel Müdürlüğü, Tarım Bakanlığı ve mülga Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü gibi kurumların görevleri arasındadır. Özellikle DSİ ve EİE bu görevleri yapacak bilgi ve tecrübeye sahiptirler. İlave görev gerekiyor ise ki -gerek de yoktur- sadece ilgili kurumun kanununa

ilave madde eklenmesi yeterli olur. Yoksa sadece koordinasyon için bir kuruma gerek yoktur. Mevcut kurumların üzerindeki uluslararası dayatmalara bağlı siyasi baskı kaldırıldığında, su kaynaklarının korunması ve su hizmetlerinin iyileştirilmesinde halkın yararına olumlu gelişmelerin olacağını söylemek mümkündür.

Tasarıyı kim hazırladı?

Tasarının Geçici 1. Maddesi'ndeki "Bu Kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte; 5804 sayılı 2009 Yılında İstanbul Şehrinde Yapılacak Beşinci Dünya Su Forumunun ..." ifadesinden anlaşılacağı gibi tasarı Dünya Su Forumu yapılmadan önce hazırlanmıştır.

Dünya Su Forumları uluslararası şirketlerin oluşturduğu, Dünya Su Konseyi (DSK) tarafından düzenlenir. Bu şirketlerin, su dağıtım hizmetlerini satın aldıkları ülkelerde suya erişimin çok zorlaştığı ve büyük çatışmaların yaşandığı bilinmektedir. Aynı şirketlerin ülkemizde de su hizmetlerine talip olduğu gizli değildir.

Bölgesel önemi de dikkate alınarak, su hizmetlerinin özelleştirilmesinde hangi ülkeye öncelik verilecek ise Dünya Su Forumu'nun o ülkede yapılması sağlanır. Bu bilgi dikkate alındığında 2009 Su Forumu'ndan önce böyle bir tasarıнын hazırlanmış olması şaşırtıcı değildir.

Hiçbir kurum kurulmadan çalışanlarının kimler olacağı isim olarak belirlenmez. Oysa bu kurumda kimlerin çalışacağı isim isim tasarının 1. maddesi ile geçici 1. maddesinde açıkça sayılmıştır. Burada tarif edilenler, Beşinci Dünya Su Forumu Sekreteryası'nda görev alan kişilerdir.

Planlanan herhangi bir etkinlik için oluşturulan sekreteryanın görevi etkinliğin bitiminde sonuç bildirisinin yayınlanması ile sona erer. Bu sekreteryanın görevinin neden devam ettiği, 5. Dünya Su Forumu'nun internet sitesinde şöyle ortaya konulmaktadır:

"Geçtiğimiz mart ayında düzenlediğimiz 5. Dünya Su Forumu'ndan bu yana geçen bir yıllık süre, bizim için çok yoğun ve verimli bir dönem oldu. Bu dönem zarfında 5. Dünya Su Forumu Sekreteryası olarak, Türkiye Su Enstitüsü'nün kurulması ve yaklaşmakta olan 2011 İstanbul Su Forumu için yaptığımız hazırlık faaliyetlerinin yanı sıra bir dizi forum raporunun hazırlanması için çalışmalarda bulunduk."

Kısaca bu tasarının ilgili bakanlık tarafından hazırlanmadığı, tasarı için verilecek olan görüşlerin de uluslararası şirketlerin taleplerine uygun olmadığı sürece kabul görmeyeceği açıktır.

Uluslararası firmalara hizmet

Türkiye, su kaynakları bölgesel olarak çok farklı özellikler göstermesine rağmen, su zengini bir ülke olmakla birlikte su bakımından kendisine yeterli olan şanslı ülkelerden birisidir.

Türkiye'de su kaynaklarıyla ilgili çalışmalar yapan DSİ, EİE gibi kökleşmiş kurumlar bulunmasına karşın Türkiye Su Enstitüsü'nün kurulması için tasarı hazırlanması, ülkemiz su kaynaklarının uluslararası firmalara açılacağına ilk işareti.

Türkiye'de özellikle son yıllarda su kaynaklarının ve hizmetlerinin kontrolünün kamu elinden çıkarılması için yapılan çalışmalar hızlandırılmış durumdadır.

Sempozyum düzenlemeyi önemli bir iş olarak görüp, sekreteryasındaki asırlık birikimleri olan kurumların ve çalışanlarının önüne koymak olaya yaklaşımı açıklamaya yetmektedir. Bu tasarı ile Su Enstitüsü'nün, ulusal kurumların bilgilerini, tecrübelerini, çalışmalarını ve çalışanlarını yok sayarak, özellikle uluslararası şirketlerin taleplerine hizmet edecek şekilde yapılandırılmaya çalışıldığı açıktır.

Adında "Türkiye" olan Su Enstitüsü'nün, Türkiye'nin Su Enstitüsü değil, ama uluslararası şirketlerin enstitüsü olacağı açıktır.

